

Duo Tractatus

Moneta, Giampietro

Marburg, 1628

III. An laicis possit ex privilegio concedi jus decimandi, seu decimas percipiendi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63048](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63048)

quod tale decretum esset irrationabile, nec conveniens Christianæ Reip. cuius interest spiritualium ministrorum inopes non esse, & quia juri naturali, ac divino congruit, ut laborantes in vinea domini mercedem aliquam decentem à laicis accipiant, quiq; spiritualia seminaria temporalia metant; neque enim negamus de juri naturali, ac divino debere ministros ecclesiæ indigentius congrue sustentari, id enim Theologi quoque omnino fatentur, & late concludit Covar. *d. c. 17. nu. 2. in fine* 3. *fere per totum*, & nos etiam admonuimus, *sup. cap. hujus tract. q. 3.*

TERTIA CONCLUSIO. Privilegium concessum religiosis, & aliis, de non solvendis decimis, etiam si agris antiquitus cultis † non extenditur ad eas, in quarum possessione is est, cui de jure competant decimæ, puta ecclesia parochialis; ita Covar. *d. c. 17. num. 14.* exponens Innoc. & Card. *in c. dudum*, quod est antiquum de priv. Oldr. *cons. 268.* & alios, absolute dicentes, hujusmodi privilegium non intelligi de iis decimis, quarum possessione aliquis est, cujus etiam sententia est Rebus *d. tract. q. 13. nu. 114.* secus vero † dicendum est (*inquit Covar. loco citato*) si possessio sit apud eos quibus non jure communi, sed privilegio, vel præscriptione competit jus decimas percipiendi, sic inter alios dicitur contrariam sententiam Abb. & aliorum, *d. c. dudum*. Ratio autem desumitur, ex verisimili, & præsumpta mente concedentis hoc privilegium, neque enim præsumitur Pontifex nosse jus, quod alicui præter commune competit, eive derogare velle, quod secus est, ubi competat de jure communi, *juxta text. cum not. in c. 1. de constit. in 6.*

QUÆRO TERTIO, *An laicis possit ex privilegio concedi jus decimandi, seu decimas percipiendi?*

Suppono regulariter jus decimandi tanquam si rituale † non posse laicis competere, ideoque ejusmodi illos esse incapaces, *opt. text. ubi omnes Canon. in decimas, 16. q. 7. c. causam, de prescriptione, & c. 2. de jure gloss. communis in c. quamvis, de decim. inter Theologos*

id tradit S. Thomas 2. 2. q. 87. art. 3. & ibi Cajet. idem
 not Covar. d. c. 17. nu. 5. & 6. Rebuf. d. tract. q. 10. num.
 17. & q. 13. num. 38. 39. & 73. Andr. Hiss. d. tract. reg.
 decimarum, q. 13. nu. 6. Trivis. decis. Venet. 29. num. 4.
 Germon. loc. infr. citando, & Henriq. in summa Theol.
 mor. lib. 7. c. 27. num. 2. quomodo vero, & quo sensu † 58
 quid spirituale sit, tradunt latius Rebuf. ubi supra, &
 Germon. de sacror. immunit. c. 19. nu. 57 & 58. His præ-
 missis erit

PRIMA CONCLUSIO Regulariter Episcopus † 59
 non potest jus percipiendi decimas laicis concedere,
 tex. optimus in c. pervenit 1. q. 4. & c. bene quidem, & in
 c. venerabilis, de confi. util. not. Grat. in sum. 16. q. 7. Abb.
 in c. contingit, de arbitr. Rebuf. d. tract. q. 5. num. 32. &
 q. 13. numer. 73. Declara tamen † hanc conclusionem 60
 primo, posse concedere aliis ecclesiis, cum aliqua cau-
 sa, tex. in c. plures, & c. statuimus, & c. si ubi gl. 16. q. 1.
 & not. etiam Rebuf. d. num. 32. Secundo, posse † Epi- 61
 scopum alicui laico ex justa causa, puta quia ecclesiam
 ejusve patrimonium à tyranni oppressione liberaverit,
 concedere ad vitam aliudve tempus, non quidem jus
 percipiendi decimas, sed ipsarū decimarum fructus, &
 ut eas quodammodo nomine, & titulo ecclesiæ con-
 sequatur, ut voluit gloss. & magus communiter Doct. in
 d. c. quamvis, de decim. Card. c. cum Apostolica, colum.
 4. de his que sunt à Prelat. Abb. c. ad hac, de decim. Hi-
 span. d. tract. q. 12. numer. 1. & 13. num. 9. Rebuf. d. tract.
 q. 10. num. 34. & q. 13. num. 110. Covar. d. c. 17. num. 5.
 Bald. l. usufructus, ff. de iure dot. & inter Theologos S.
 Thom. d. q. 87. art. 3. & quodl. 2. art. 8. Tertio declara, † 62
 posse concedi ab Episcopo cum consensu ejus, de cujus
 interesse agitur in vim non privilegii, sed alienationis
 cum causæ cognitione, & aliis solemnitatibus, tex. est
 in c. de his que sunt à Prelatis, prout † intelligit Re- 63
 buf. d. q. 5. numer. 35. & tunc jam non erit spirituale jus
 tali laico concessum, cum spiritualia non ministret,
 sed temporale, hoc est, fructus & commoditas deci-
 marum, quæ quid temporale sunt, ut inter ceteros no-

tavit Abb. in c. ad hac, num. 4. de decim. Rot. Rom. dicitur
 2. nu. 1. de jud. Nisi velimus dicere cum gloss. Abb. &
 Host. d. c. 2. illum tex. loqui de decim. concessis clerico
 ad breve tempus, vel cum eodem Innoc. Host. Jo. An.
 de modica decima, vel de remissione decimæ, ut ibi
 not. Abb. & Innoc. Quarto declara, nemini dubium
 64 esse, posse † laicos sacerdotum nomine, jure, & iure
 conductionis decimas percipere, prout quotidie per-
 cipiunt, & exigunt. ita gl. Abb. Anan & alii, in c. quæ
 relam, ne Prælati vic. suas, Rom. cons. 266. Dec. cap. 11
 14. & Rip. n. 115. de jud. Covar. d. c. 17. num. 5. vers.
 & laici, Rebus. d. q. 10. nu. 34. Gemin. & alii in c. fin-
 for. compet. in 6. optimus tex. in c. vestra, de loca. d. c. quæ
 relam, ne Prælati vic. suas, cum aliis concord. relati-
 Hispan. in regul. decimarum, §. ult. num. 7. & noviss.
 Catoc. neminem horum, sed alios allegans tract. loca.
 & cond. tit. de decim. num. 6. & 7. qui etiam num. 2.
 65 concedit post alios † posse etiam decimas loca-
 vitam conductoris, accedente maxime superioris au-
 ctoritate.

SECUNDA CONCLUSIO. Quamvis laici
 possideant decimas sibi in feudum etiam perpetuo
 66 te Concilium Lateranense concessas à Prælati-
 cus tamen de his, quæ post illud concessæ sunt: extra
 in c. cū Apostolica, de his, quæ fi. à Prælati. & c. quævis
 gl. & c. prohibemus, de decim. Idem habetur in c. 2. de
 ne eod. tit. in 6. not. Rebus. d. q. 13. nu. 79. & 80. Covar.
 d. c. 17. num. 5. vers. olim sane, Menoch. de præsumpt.
 concl. seu præsumt. 86. num. 2. post alios. Et licet tex. in
 prohibemus, quod ex eodem Conc. scriptum est, in-
 nuare videatur, laicos cum animarum periculo decimas
 possidere, quas etiam ante illud Concil. obtinuerunt
 tamen vel loquitur de obtentis, sine legitimo
 feudationis jure, vel de laicis non exhibentibus eccle-
 siæ debita obsequia, & servitia, quæ ratione feudati-
 onis habere tenentur, prout optime exponit Covar. d. num.
 vers. & dubio procul, in fine. Fuit autem hoc Concilium
 67 teranense, † non illud generale Concilium Lateranense

senſe, de quo paſſim canones Gregorii I X. mentionem faciunt, quod celebratum fuit ſub Innoc. I I I. Anno Domini 1215. ſed aliud Lateranenſe non generale celebratum ſub Alex III. Anno 1179. ut ex Platina, Sabellico, Volaterrano, & aliis tam Doctoribus, quam juribus, oſtendit Covar. d. verſ. & dubio procul. Parvin. de viſit. 2. part. c. 5. num. 96. Menoch. d. l. 6. præſumt. 86. nu. 2. & Rebuf. in concord. rubr. de approbat. convent. per Lateran. Concilium fact. Idem quoque ex emphyteuſi dicendum eſt, quod nimirum ꝑ laicis non poſſint 68
decimæ eo tit. à Prælatiſ concedi, ſaltem poſt Lateranenſe Concil. ut in ſpecie not. Abb. in c. ad hæc, num. 4. de decim. Ac ratio illa eſt, quam idem quoque Abb. indicat, quoniam ſicut per feudum, ita per emphyteuſim utile dominium transfertur; & valet ꝑ argumen- 69
tum à feudo ad emphyteuſim, ut late inter ceteros deducit Clar. §. feudum, q. 3. & Everard. in loco à feudo ad emphyteuſim per totum. Sed neque à laicis ꝑ pignora- 70
ri poſſunt ab iſdem detentæ decimæ iſtis quoque eccleſiis, c. ſi. ubi gloſſ. & Doct. de decim. niſi pignorentur illis eccleſiis, quarum decimæ ſunt, ut ibi not. gloſſ. & alii, ſatisq; ex eo tex. colligere licet.

Hanc vero concluſionem principalẽ declara, ut laici obtinẽtes in feudũ decimas ante Later. Conc. ꝑ poſſint 71
eas, ex conſenſu tamen Epifcopi, in aliquam eccleſiam transferre, ut eas iſtas eccleſia eodem titulo obtineat; tex. eſt in c. cum & plantare, in princ. de privil. & c. 2. §. ſane, de decim. in 6. facit c. prohibemus, ext. eodem tit. & d. c. cum Apoſtolica, de hiſ que ſunt à Prælat. ubi gloſſ. & eſt communis Doct. opinio, prout refert, & ſequitur Covar. d. nu. 5. verſ. præter hæc. Non tamen poterunt iſtæ decimæ ꝑ in alios laicos feudi titulo transmitti etiam 72
de conſenſu Epifcopi, ut habetur, d. c. cum Apoſtolica, & c. prohibemus, ubi Hoſt. Io. An. & Abb. Covar. alios referens, ubi ſupra; idem notavit Rebuf. d. q. 10. num. 11. ubi cum multis num. ſeqq. late exponit text. d. c. prohibemus, licet alii in hoc contrarium velint, quos refert, & ſequitur Fren. Vaſq. contrav. illuſtr. c. 89. num. 2. Verum

73 retenta prima opinione, ea ꝑ procedit etiam in iis de-
 cimis, quæ antiquo feudo extincto ad ecclesiam re-
 deunt, prout ex iisdem Doct. (Rebuf. excepto, quæ
 ipse nusquam in eo cap. all. gavit) colligit Covar. *loc.*
cit. & late tradit Menoch. *d. presunt.* 86. num. 3. quæ-
 vis alios ibidem referant in hoc contrarium sentientes,
 quod etiam tenere videtur gloss. 2. *d. c. prohibemus,* &
 late probat Clar. *§ feudum, q. 13. vers. sed quero.*

74 Illud vero præmittendum non est, quod ꝑ
 quis laicus possederit per tempus immemorabile, ma-
 xima erit præsumtio, imo sufficiens probatio tituli ac-
 te Concilium acquisiti, ut tradit Io. And. Butr. *Car.*
& Imol. d. c. cum Apostolica, communem dicit, eandem
tenens Alex. consil. 6. colum. pen. lib. 1. & alii quos refe-
runt, & sequuntur Balb. de prescript. 5. part. q. 7. ad p-
nem, Parvin. d. c. 5. num. 97. de Visit. Menoch. de presunt.
lib. 6. prescr. 86. Gabr. com. concl. lib. 5. tit. de prescript.
concl. 1. nu. 22. Mascard. de probat. conclus. 483. num. 1.
volum. 2. Peregr. de privil. fisc. lib. 6. tit. 8. nu. 22. & Co-
var. d. nu. 5. vers. sed si dubitetur. Nec erit necessaria for-
 ma, quod habuerit tale privilegium ante Concil. prout
 ex iisdem fere Doct. concludit Covar. & Mascard. ibidem
 contra Abb. *d. c. cum Apostolica, colum. fin. & ibi Io. An-*
& Fel. c. causam quæ, colum. 1. de prescript. & alios, quos
etiam tenuit Rebuf. d. tract. q. 13. num. 69. neque etiam
 requiritur, quod ostendat aliquam investituram, pro-
 ut post Barbat. *cons. 35. n. 17. li. 2.* tradit post alios Peregr.
d. numero 22. & Mascard. d. concl. numero 9. licet con-
 trarium videatur velle idem Rebuf. *d. q. 13. num. 70. &*
77. & aliquos recenset, & sequitur Menoch. inf. Puto
 tamen requiri, quod saltem ex fama constet, laicos eas
 decimas titulo feudi possedisse, ut tradit Rip. *in c. 2. col.*
fin. de jud. Covar. ubi sup. vel quod aliquid solvat ec-
 clesie in recognitionem, ut voluit Rebuf. *d. quest. 13.*
num. 76.

Immemoralis autem huiusmodi possessio, seu præ-
 scriptio (quæ idem ꝑ est cum centenaria juxta magis
 75 communem opinionem, quam tenet etiam Rebuf. *d.*

q. 13. nu. 94. & alii fere innumeri, quos refert & sequitur Ant. Gabr. *com. concl. lib. 5. tit. de præscript. concl. 1. n. 71.* licet alii velint immemoriam esse majorem alii minorem centenaria, ut per relatos à Gabr. ibidem, & Covar. *Rel. reg. possessor, 2 p. §. 3. num. 6.*) hæc inquam immemorialis possessio † probari debet per testes, deponentes, se vidisse semper ita fieri, & numquam vidisse contrarium, & à senioribus, & majoribus audivisse, id ita factum fuisse, nec unquam audivisse contrarium actum esse; & hujusce rei publicam famam esse, & opinionem apud eos, qui rei cognitionem habent, prout voluit gl. quam ibi Doct. sequuntur, in c. 1. de præscript. in 6. *Specul. tit. de prob. vers. vit. queritur, & alii pleriq; quos referunt, & sequuntur Covar. d. §. 3. num. 7. Gabr. d. concl. 1. num. 74.* Et in materia decimarum tradit Rebus. *d. q. 13. nu. 94. & seqq.* Debent autem testes, qui de hac re testificaturi sunt, ita † memores esse, ut possint deponere de eo, quod actum est 40. annis, & sic annorum fere 54. ut tradunt Lap. *Gem. & Franc. d. c. 1. & alii plurimi, quos referunt & sequuntur Covar. d. num. 7. Gabr. d. concl. 2. num. 83. & in nostris terminis. Rebus. d. q. 13. num. 99.* Verum poterit etiam probari, † memoriam extare tum per testes, ut late probat Rebus. *ibid. num. 98.* tum etiam per instrumentum, ut tradit gloss. *Io. An. & Gem. c. 1. de præscript. in 6. Rebus. numero 97.*

Et quoniam incidimus in materiam probatoriam possessionis decimarum, illud omittendum non est, † earum perceptionem probari posse per testes singulares, ut unus dicat, vidisse ecclesiam recipere uno anno decimam de fabis illius campi, alius de frumento ejusdem campi alio anno, ut voluit *Specul. tit. de inquis. §. 1. nu. 18. Gem. cons. 117. num. 3. Andr. Gail. pract. obs. lib. 2. obs. 66. nu. 12. & alii pleriq; quos refert, & sequitur Mascard. d. concl. 483. nu. 1. Brunor. à Sole in comp. resol. propos. jur. vers. decimas percipiendi, & Gabr. com. concl. lib. 1. tit. de test. concl. 2. nu. 33. ubi hanc opinionem asserit communem videri.* Ratio duplex est, altera generalis,

80 ralis, & communis, quod in possessione probanda testes singulares admittantur, ut late probat *idem* Galv.

81 *d. concl. 2. nu. 32.* altera specialis, quod in decimis locus & tempus non est de substantia actus, ut post *Sponcul. tradit Masc. d. concl. n. 2.*

An vero laici jure percipiendi decimas spoliati, & gentes interdicto recuperandæ sint ante omnia restituerendi, late tradit *Valq. contr. illustr. lib. 2. c. 89. nu. 4.* & *Covar. d. l. i. var. resol. c. 17. nu. 6. in princ.* ubi concludit, quod tunc solum non erit ante omnia restituendus laicus, quando contra eum & pro reo simul est juris præsumptio, & non alias: sic exponens *c. ad decimas, de rest. spol. in 6.*

83 TERTIA CONCLUSIO. Potest Papa alicui Principi, vel etiam alteri laico ex causa decimas, seu jus percipiendi concedere; opt. *tex. in c. Adrianus, 63. dist. c. 1. de præscript. c. cum Apostolica, de his qua fi. à Prælat. melior in c. ex parte, il. 3. de decim. c. 2. §. statuimus, c. §. ubi autem, eodem tit. in 6.* & notat passim *Doct. maxime vero Rebus. d. q. 13. n. 110. Hispan. d. tract. reg. decim. q. 12. num. 1 Covar. d. nu. 6. vers. 4. ab eadem radice procedit Navar. in tract. de reddit. eccles. q. 1. monit. 57. nu. 1.* late & optime *Henriq. quem post consecutum hunc tractatum vidi in summa Theol. mor. lib. 7. cap. 57. num. 2.*

84 Declarabis tamen hanc conclusionem, quod hujusmodi privilegiatus, tam laicus, quam religiosus tenebitur congruam portionem pro sustentatione, & oneribus supportandis ecclesiæ parochiali assignare, ut disponitur in *d. §. ubi autem, c. nos supra, c. 4. q. 3. concl. 6. semel admonuimus.*

QUÆRO QUARTO, An consuetudo aliquam vim habeat in eximendo aliquos à decimarum solutione, aut tribuendo jure decimandi?

85 Suppono, consuetudinem differre à præscriptione; per consuetudinem enim jus quodammodo acquiritur in communi, & publico, per præscriptionem vero privato; ita *Abb. in c. cum ecclesia, colum. 8. num. 45. de ea. poss. & propr. Rebus. d. q. 13. num. 45.* Et in consuetudine